

esporus
centre de conservació de
la biodiversitat cultivada

Manual i protocol de prospecció

---

de varietats locals

Manresa 2011

L'associació L'Era, Espai de Recursos Agroecològics és una associació cívica sense ànim de lucre que fomenta i divulga l'aplicació en el món rural i agrari de conceptes com l'agricultura ecològica, l'agroecologia o les energies renovables. Els seus objectius principals són:

- Oferir recursos i donar suport a les persones i entitats relacionades amb la producció agrària ecològica i l'agroecologia.
- Estrènyer vincles i facilitar la comunicació entre productors, tècnics, consumidors i institucions.
- Mantenir la cultura agrària i rural que ens és pròpia, fomentant sistemes de gestió adaptats al territori i preservant la biodiversitat agrícola local.

Entre els projectes principals de L'Era figuren Esporus i l'edició de la revista *Agrocultura*.

Esporus, Centre de Conservació de la Biodiversitat Cultivada

Esporus manté una col·lecció d'unes 350 varietats locals de plantes hortícoles, lleguminoses i cereals que ha obtingut mitjançant les prospeccions realitzades en diverses comarques catalanes i gràcies a la cessió de llavors per part de pagesos. També conserva algunes varietats procedents del País Valencià o de les Illes Balears.

Esporus cultiva les seves varietats a la finca ecològica de Can Poc Oli, propietat de l'Escola de Capacitació Agrària de Manresa.

Aquest document s'ha redactat com a part del projecte de consolidació d'Esporus executat durant els anys 2010-2011 amb la col·laboració de la Fundación Biodiversidad.

VINYALS, Neus; TORRAS, Xènia i PLANS, Florinda. 2011. *Manual i protocol de prospecció de varietats locals*. Associació L'Era. Manresa.

L'Era, Espai de Recursos Agroecològics
Avinguda Universitària 4 - 6
08242 Manresa
Tel: 93.878.70.35
www.associaciolera.org

Obra subjecta a una llicència Creative Commons: www.creativecommons.org

Reconeixement – No Comercial Compartir Igual (by-nc-sa):

No es permet un ús comercial de l'obra original ni de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original

Protocol de prospecció de varietats locals

L'objectiu principal de tota prospecció

L'objecte principal de tota prospecció és la recerca de varietats locals i de la informació cultural que porten associada. Les varietats locals es poden definir com: poblacions de plantes cultivades diferenciades, tant geogràficament com ecològica, que són visiblement diferents en la seva composició genètica de la resta de poblacions i que són producte d'una selecció per part dels agricultors i d'uns canvis d'adaptació a l'entorn local (Red Andaluza de Semillas, 2008 a).

Connexions amb la base de dades Germen (BDG)

Les activitats d'aquest protocol referides a l'actualització de la base de dades es realitzen des dels mòduls **Varietats** i **Inventari**.

Al final del document trobareu un resum del protocol.

1 Tasques generals

1.1. Mantenir informat al coordinador de l'Era dels canvis que puguin sorgir durant el desenvolupament de la prospecció pel que fa als objectius i el calendari

Informar també de qualsevol incidència que es cregui oportú de fer conèixer.

1.2. Mantenir actualitzades les còpies de seguretat dels arxius generats durant la prospecció

El prospector ha de mantenir actualitzades les còpies de seguretat dels documents guardats al seu ordinador.

A part de les còpies de seguretat pròpies, un cop a la setmana es realitzarà una còpia de seguretat en línia. En començar la prospecció, des de l'Era es lliurarà la contrasenya d'accés a la carpeta que

amb el seu nom figurarà a ftp. La carpeta contindrà una subcarpeta anomenada \Fotos. Cada setmana el prospector crearà una nova carpeta, dins la seva carpeta. El nom de la carpeta serà la data en què es realitzi la còpia. A ftp tindrem per exemple:

`\Marina\2011_02_06`

En aquesta carpeta es penjaran tots els arxius en què s'estigui treballant, exceptuant les fotos.

Si durant la setmana s'han fet noves fotografies, es crearà una nova carpeta dins la carpeta \Fotos amb nom la data de realització de la còpia:

`\Marina\Fotos\2011_02_06`

S'hi pujaran les fotos de la setmana.

2 Tasques prèvies

2.1. Assignar un CODI i un títol a la prospecció. Introduir-los a la BDG

El codi que s'ha d'assignar pot tenir fins a 4 xifres que s'escriuran en majúscules. Si la prospecció es fa per etapes es pot afegir un número al final. Exemples: CAD12 (Segona fase de la prospecció al parc del Cadí), SSOL (Sud del Solsonès). També s'ha de pensar un títol per a la prospecció. La base de dades farà servir el codi i el títol assignats per titular pantalles i informes. Tots els noms dels arxius generats durant la prospecció començaran per aquest codi.

2.2. Copiar a ordinador la carpeta que L'Era ens lliurarà i que conté els documents necessaris per començar la prospecció

Els arxius que es generin durant la prospecció també es guardaran en aquesta carpeta que s'ha de copiar a la carpeta *Els meus documents*.

2.3. Fixar els objectius de la prospecció i consensuar-los amb el promotor

Abans de començar la prospecció convé tenir clar quins són els objectius. El millor que es pot fer és posar-los per escrit i comprovar si són ben bé els objectius del promotor o promotors de la

prospecció. Per redactar-los podem mirar de donar resposta als següents interrogants:

- Quina àrea geogràfica abastarà la recerca? Els límits són comarcals, municipals, parroquials?

Els límits municipals i comarcals sovint són prou artificials ja que no defineixen zones clarament diferenciades pel que fa a costums, xarxes de relació, punts de trobada. Potser esta bé de ser una mica flexible a l'hora de fixar els límits geogràfics de la prospecció.

- Hi haurà una recerca prèvia de fonts escrites? On es poden trobar aquestes fonts?

Sabaté i Perdomo (2008) ens diuen que les entrevistes no són per al que no sap res. Abans de començar a preparar-les està bé de trobar el temps per documentar-se. Es pot buscar informació sobre prospeccions realitzades anteriorment, sinó en aquesta zona en altres de properes, i consultar els bancs de llavors locals per comprovar si ja tenen material de la zona que es va a prospectar. La consulta de documentació dels arxius és una feina que demana temps. Potser la millor manera d'abordar-la és intentar trobar la persona que coneix els arxius de la zona: a tots els pobles i comarques hi sol haver algú,

que no necessàriament coincideix amb l'arxiver. Aquesta persona ens pot orientar sobre quins documents cal consultar. Més avall indiquem algunes possibles fonts d'informació.

- c. La recerca va enfocada a espècies concretes o a grups d'espècies – hortícoles, extensius, fruiters o les espècies d'alguna família determinada?

Una prospecció que pretengui recerocar moltes espècies diferents serà per força una prospecció més superficial que una altra de més restringida. La primera pot estar bé per fer el primer apropament a una zona que ens és desconeguda.

- d. Interessa recol·lectar material reproduïble (llavors, varetes, esqueixos) o només *informació* sobre les varietats?

No està de més recollir llavors, però si no es té clar que se'n farà després, potser és millor no recollir-ne. Si no sabem què fer-ne, el més provable és que acabin perdudes i/o caducades. Si més endavant decidim que seria interessant de conservar aquella varietat, ens caldrà tornar a demanar-ne. El donant que ja ens en va proporcionar una altra vegada, només pot pensar que som uns deixats. Aquest és un tema que ha de quedar prou clar als objectius.

- e. Quins criteris es faran servir a l'hora d'elegir els informadors – es pentinarà la zona, s'escolliran punts a l'atzar, es seguiran els consells d'experts o d'informadors?

A l'hora d'escollir els entrevistats el procediment més habitual és seguir el fil que ens marquen els propis informants amb les seves recomanacions. A vegades, però, hi ha sorpreses: persones que ningú havia esmentat com a possibles bons informants i que resulten ser una mina i persones que més d'un informant ha recomanat dels quals es pot obtenir ben poca informació. No està de més programar algunes entrevistes a l'atzar. Aquesta mena d'entrevistes a l'atzar també ens poden ajudar a situar-nos a la zona.

- f. Quina mena de varietats interessa detectar?

Pel que fa a la mena de varietats a detectar, es tracta només de les varietats cultivades "de tota la vida" o també interessin els cultivars comercials obsolets? Varietats cultivades en l'àmbit domèstic o més aviat varietats que es cultiven o s'han cultivat en zones d'horta dedicades a la comercialització? Varietats

"típiques" de la zona o també varietats que cultiva un sol pagès? Només les varietats encara "vives" o també informació sobre les que es cultivaven i ja s'han perdut? En respondre a l'última pregunta convé tenir en compte que, encara que determinades varietats semblin perdudes, pot ser que estiguin conservades en algun banc del Centre de Recursos Fitogenètics (CRF), on també és ben probable que en tinguin molt poca informació. No està de més doncs mirar de recollir informació sobre varietats "del passat".

2.4. Familiaritzar-se amb la zona

Si la zona d'estudi ens és desconeguda, hi haurà algú que ens acompanyi en les primeres visites d'orientació i de presa de contacte?

Abans de llançar-se a la recerca és important tenir una visió global de la zona a prospectar. Si tenim algú que coneix bé la zona i ens hi pot introduir, millor que millor. Sinó, es tracta de programar uns itineraris que permetin conèixer com és l'àmbit geogràfic, i orientar-se amb els camins i carreteres, el noms dels pobles, rius i la resta. Aquests itineraris serviran també per copsar quina mena d'agricultura hi ha a la zona, com són els horts, on hi ha fruiters...

2.5. Temporalitzar el projecte

Convé fer un calendari previ que orienti a l'hora de programar la prospecció. Mirar quin temps es dedica a les tasques de preparació prèvies, quin temps al treball de camp i quin temps a l'elaboració del material recollit. S'ha de ser realista: es necessita temps per les entrevistes però també tant o més per organitzar el material generat a cada una d'elles. S'ha de preveure que molts informants necessiten més d'una visita.

2.6. Descriure la zona a prospectar

Una bona descripció de la zona de prospecció ajudarà a enfocar la recerca. En el quadre següent se suggereixen algunes dades a recollir. Si es va escàs de temps i recursos no s'ha de perdre molta estona buscant aquesta informació, però segur que podem trobar treballs ja fets on es recullin aquests tipus de dades. Si més no podem demanar aquesta informació als promotors de la prospecció o a algun organisme de la zona: ajuntaments, consells comarcals,...

Descriptors de zona suggerits.		
Geogràfics	Socioeconòmics	Agraris
Mapa Superfície en km ² Longitud i latitud Altitud Tipus de sòl Accidents geogràfics destacats Zones climàtiques Tipus de vegetació	Núm. habitants i distribució Edats i procedència Activitats productives Tipus de vivendes Infraestructura de transports	Tipus d'agricultura practicada Tinença de la terra Tipologia dels horts, camps o fruterars Mercats de productes agraris Tipus de reg
Font: A partir de Martin (1995)		

Aquestes dades han de constar a la memòria de la prospecció. S'ha de mirar de ser sintètics a l'hora de recollir-les perquè el nostre objectiu principal no és pas fer una descripció de la zona.

2.7. Cercar documentació escrita

Les varietats locals no són un tema sobre el qual sigui fàcil de trobar referències als arxius habituals. Més amunt s'ha suggerit que convindria trobar la persona que coneix bé els arxius de la

zona, per tal de començar la recerca ben orientats. També està bé de saber si a la zona hi havia hagut algun llavoraire i localitzar-ne la família, per al cas que aquesta en tingui memòria o documentació. A molts pobles hi havia *la botiga* on es compraven les llavors, localitzar-la i parlar amb els hereus també pot ser interessant.

En el següent quadre es recull una llista de fonts en què es pot trobar informació.

Fonts documentals
Fonts bibliogràfiques
<p>Diccionaris i enciclopèdies.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diccionario Geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones en ultramar de Pascual Madoz (1849) • Enciclopèdia Espasa (1908-1930) • <i>Diccionari català-valencià-balear</i> (DCVB) d'A. M. Alcover i F. de B. Moll (1930) • <i>Diccionari general de la llengua catalana</i> de Pompeu Fabra (1932); <i>Gran Enciclopèdia Catalana</i> (1969) <i>Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana</i> de Joan Coromines (1991) <p>Topografies mèdiques. Són treballs, en general escrits per metges, en què es repassa l'estat d'una població des del punt de vista mèdico-sanitari. Per fer-ho sovint es descriu la població, els seus recursos, el medi... i també l'agricultura. El segle XVIII l'Acadèmia de Medicina de Catalunya va establir un premi anual de topografies mèdiques. En total, als seus arxius se'n conserven 145, la més antiga (referida a l'illa de Menorca) del 1787 i la més moderna del 1985 (d'Igualada). També hi ha altres topografies (com la de Vic) redactades per presentar a altres institucions. A Vallribera (2000) podeu trobar un llistat de les que es conserven a l'Acadèmia, amb una breu descripció del contingut i una valoració de cada una.</p> <p>Llibres de viatgers. Com per exemple Arthur Young (1787), Antoni Ponç (1788), Francisco de Zamora (1785).</p> <p>Llibres d'agricultura antics i no tan. Entre els primers, són útils, per exemple, la <i>Guía del Horticultor</i></p>

de Joan Nonell, editada per primer cop el 1868, però de la qual es van fer moltes edicions posteriors. Entre els segons trobem, també per exemple, els 3 volums del *Tratado de Horticultura Herbácea* de Soriano i Soriano (1994) que fa referència a moltes varietats tradicionals catalanes.

Fonts hemerogràfiques

Revistes locals i comarcals. Les de principis del segle XX és fàcil que portin articles sobre agricultura.

Revistes d'agricultura. *L'Art del pagès, El cultivador moderno, La Agricultura industriosa, Revista de l'Institut Agrícola Català Sant Isidre...*

Fonts arxivístiques

Arxius comarcals. A part dels documents bibliogràfics i hemerogràfics citats, s'hi poden trobar anuaris, opuscles, calendaris del pagès, monografies, i també respostes dels ajuntaments a qüestionaris oficials.

Arxius particulars de les cases. Es poden trobar llibres de comptes o cròniques de la casa. És poc probable que trobem informació sobre varietats, i menys sobre varietats hortícoles i de fruiters. Hi sol haver més informació sobre cereals i llegums.

Arxius eclesiàstics. S'hi pot trobar documentació sobre les propietats rurals que l'Església administra, respostes de rectors a qüestionaris,...

Arxiu de l'Institut Agrícola Sant Isidre.

Biblioteca de l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona.

Arxius fotogràfics: S'hi poden trobar fotografies antigues que solen tenir catalogades per temes i llocs. Es poden consultar:

- L'arxiu de l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya
- L'arxiu del Centre Excursionista de Catalunya
- L'arxiu Mas (Institut Ametller)
- L'arxiu del l'Institut Cartogràfic de Catalunya
- L'arxiu Nacional de Catalunya

3 Entrevistes

Si és la primera prospecció que es fa en una zona, no es pot esperar trobar massa documentació escrita sobre el tema. Caldrà confiar, sobretot, en les fonts orals. L'eina de recerca principal amb que comptem és la consulta als agricultors que encara conserven les varietats. La consulta als agricultors es pot realitzar a través d'enquestes o entrevistes, però l'eina que potser resulta més apropiada és el que hom anomena entrevista semi-estructurada que tot seguit tractarem. Abans de parlar-ne, però, parlarem breument d'altres aproximacions.

Converses informals

Les converses informals són útils quan es comença el treball de camp per ajudar a situar-se en el context de l'àrea d'estudi. Es poden realitzar amb les persones que trobem en els nostres primers recorreguts per conèixer la zona. Si encara no sabem qui entrevistar, aquestes converses poden servir per localitzar persones interessades en el tema.

Entrevistes de grup

Les entrevistes de grup poden ser un bon punt de partida per conèixer possibles informants. Més endavant es pot quedar amb ells i fer una entrevista individual. Un cop més avançada la recerca, les entrevistes de grup poden anar bé per aclarir temes en què les fonts no coincideixen.

Com que segurament la majoria de persones que es voldran entrevistar seran ja grans, un bon lloc on reunir un grup és la llar de jubilats o el casino del poble. El més probable és que en aquests llocs puguem reunir sobretot homes. Per altra banda, en gairebé tots els pobles s'organitzen classes per als avis: de ioga, de gimnàstica, de reforç de la memòria... Aquest és un altre bon lloc on reunir un grup per xerrar. Probablement la majoria de persones d'aquest darrer grup seran dones.

Enquestes o qüestionaris

Les enquestes o qüestionaris contenen una bateria de preguntes que demanem a l'entrevistat de respondre pel seu compte o amb el nostre ajut. Són les mateixes preguntes per a tots els entrevistats. No permeten establir una relació massa estreta amb l'informant i és difícil que a través d'elles obtinguem informació sobre altres temes que els estrictament suggerits, però poden ser útils:

- A l'hora de començar una prospecció per fer una primera indagació de què es pot arribar a trobar. També poden servir com a carta de presentació per a la primera entrevista. Es pot explicar el projecte, demanar la col·laboració de l'entrevistat, explicar de què va el qüestionari i deixar-l'hi perquè hi comenci a reflexionar. En la propera entrevista es pot omplir el qüestionari o, si ja ens el trobem ple, fer servir les respostes com a punt de partida de l'entrevista.
- En les fases finals del projecte quan necessitem aclarir només petits detalls.

Entrevistes semiestructurades

Les entrevistes semiestructurades són l'eina principal en la recerca de tipus qualitatiu, com seria la prospecció de varietats. En aquest tipus d'entrevista es preparen amb antelació els temes a tractar, però l'entrevista es desenvolupa més aviat com una conversa. No es tracta de fer una bateria de preguntes a l'entrevistat sinó de deixar que aquest s'expressi lliurement. Pot ser que algun dels temes del guió previ quedi per tractar, però també pot ser que surtin nous temes interessants.

Segurament un dels resultats de la conversa seran noves preguntes.

L'entrevista és un art. Això no vol dir que no hi hagi un seguit de tècniques que podem aprendre per perfeccionar-la. A la bibliografia trobareu alguns llibres en els quals es detallen aquestes tècniques. Se n'ha recollit algunes idees clau a l'Annex 1.

3.1. Fixar un criteri per a la selecció dels informants

Al punt 2.3. ja s'ha fet algun comentari sobre la manera de decidir qui entrevistarem. Si la zona d'estudi té subzones amb climes diferents convé que totes les subzones estiguin representades. Convé, també, que entre els entrevistats hi hagi dones i homes perquè uns i altres solen saber coses diferents. Tot i que el saber sobre varietats locals sovint ja només és a mans de persones grans, també està bé d'entrevistar persones més joves per conèixer tendències i veure què s'està conservant.

Afegiríem, també, que hi ha un cert tipus de persones que és molt difícil que algú et recomani i que solen ser interessant de visitar. Són persones que viuen una mica al marge de la societat, que no es fan gaire amb els veïns o que mantenen maneres de viure de molts anys enrere. Si són afeccionades a l'hort, segur que conserven llavors antigues.

A les jornades sobre prospecció celebrades a Can Poc Oli el 2010, Perdomo ens va parlar dels *informadors cremats*. Són aquells que, tot i sent bons informadors al principi, s'han acostumat tant a parlar amb gent que fa treballs de recerca que ja han modificat els seu discurs de manera que expliquen, sobretot, allò que han notat que agrada als seus entrevistadors.

Anècdota

Stefano Varese, un antropòleg peruà, realitzava la seva primera visita a un poble de les muntanyes d'Oaxaca, tan allunyat que només s'hi podia arribar amb un petit avió. Només baixar, un habitant del llogarret el va saludar tot dient: "És vostè un antropòleg?" A la resposta afirmativa de Stefano l'home es va afanyar a afegir: "Bé, doncs, jo sóc un informant".

Martin (1995)

El temps disponible marca un límit clar pel que fa al nombre de persones entrevistades, però també està bé de conèixer l'anomenada *lleï dels*

rendiments decreixents, segons la qual arriba un moment que, tot i trobar bons informants, a cada nova entrevista realitzada es guanya una quantitat decreixent d'informació, perquè probablement la propera persona entrevistada diu coses que ja havien estat dites. D'acord amb aquesta llei arriba un punt en què ja no s'obté nova informació després d'una nova entrevista o que, en tot cas, trobar nova informació implica afegir molt més esforç del que s'està disposat a invertir. És en aquest punt on ja no té sentit seguir entrevistant a més gent (Martin, 1995).

3.2. Numerar les entrevistes

Les entrevistes s'han de numerar per, després, poder relacionar-hi les dades de l'entrevistat, el lloc, la data, les fotos. A efectes pràctics de funcionament de la base de dades, es considera que una entrevista té un sol informant, es fa en un mateix lloc i en una mateixa data. Si s'entrevista a més d'una persona a l'hora, se n'ha de triar una per figurar a la base de dades i les altres s'esmenten a les observacions de l'entrevista. Si durant l'entrevista es canvia de lloc i es fan fotos o es recullen mostres del nou lloc (fet habitual quan s'estan prospectant fruiters), cal tractar-la com a dues entrevistes. Si tornem a entrevistar la mateixa persona en una altra data, s'ha de considerar, també, que és una altra entrevista.

Es numeraran les entrevistes extenses però també les trobades que hi hagi hagut per aclarir dubtes, lliurar fotos o documentació a l'entrevistat i que generin informació i/o fotos.

La numeració de les entrevistes que figurarà a l'arxiu de transcripció i a la base de dades ha de coincidir.

3.3. Preparar prèviament com s'introduirà el tema i quines preguntes es faran

Abans de l'entrevista convé pensar com presentar-se, com introduir el tema i quines són les preguntes principals sobre les quals es vol obtenir una resposta.

Abans de començar a fer preguntes sobre allò que ens interessa s'ha de ser "educat", presentar-se (*sóc tal i estem fent un treball sobre les plantes de l'hort...*) i donar-se un temps per mantenir una conversa cordial de "primer contacte". També està bé que es presenti l'entitat per a la qual treballem (L'Era) i que, si és el cas, es comentí que el projecte el promou tal altra entitat.

Si l'interlocutor sembla disposat a dedicar-nos una estona, cosa que és prou probable si abans s'ha trucat per preguntar si li aniria bé que

l'entrevistéssim, es pot passar a introduir el tema d'estudi. En general s'ha de tenir en compte que la gent no sol anar pel món parlant de 'varietats locals'. Si es prova d'explicar els objectius de l'entrevista dient: "estem fent una prospecció sobre varietats locals" el més probable és que ens mirin amb cara de no entendre res. És millor començar fent servir paraules com "mena" i verbs com "recuperar":

"Estem mirant de recuperar les menes de plantes que es cultiven des de fa molts anys, abans que vinguessin les noves llavors"

"Estem mirant de trobar arbres fruiters de menes antigues. Poden ser arbres joves que hagin estat empeltats d'arbres antics".

Moltes vegades es té la sensació que els nostres interlocutors no ho acaben d'entendre. Llavors podem posar alguns exemples:

"Sí, per exemple, l'enciam de tota la vida que es feia abans que no hi hagués planteraires".

S'ha d'anar alerta a no confondre "varietats locals" amb "varietats que tenen un nom". El més probable és que les varietats antigues es distingeixin només per alguna característica: la blanca i la verda, la de fulla ampla i la de fulla estreta. A vegades, les varietats que tenen nom són aquelles que han estat més esteses.

Per altra banda, cal evitar obsessionar-se per la necessitat de localitzar noves varietats. Si ho fem pot ser que oblidem d'aprofitar les converses que giren al voltant de mètodes i tradicions culinàries, folklòriques o de cultiu. Tant important com les varietats mateixes és l'entorn cultural que els dona sentit.

3.4. Gravar l'entrevista i prendre apunts

Les entrevistes s'han de gravar, sempre després de demanar permís a l'entrevistat. No tan sols es recull més informació i més fidel que la que es recolliria només apuntant, sinó que l'entrevista és un material etnogràfic que després pot ser útil per a altres investigadors. Sabaté i Perdomo (2008) diuen que mai han trobat un entrevistat que els hagi dit que no. La gravadora molesta els primers minuts però després entrevistat i entrevistador se n'obliden. Això no vol dir que no calgui prendre apunts. Després, aquesta entrevista s'ha de transcriure i els apunts poden ajudar a aclarir dubtes. Un cop transcrita l'entrevista està bé de fer-la arribar a l'entrevistat.

3.5. Transcriure l'entrevista gravada o passar els apunts a net tan aviat com sigui possible. Les entrevistes es transcriuran una darrera l'altra en un mateix arxiu amb el nom CODI_entrevistes

Alguns prospectors, tot i reconèixer que estaria bé poder gravar i després transcriure, apunten que aquest procediment suposa massa feina. Per cada hora de gravació es poden necessitar de 7 a 8 hores de transcripció (Roigé 1999). Podeu trobar informació sobre la transcripció d'entrevistes gravades i els codis a utilitzar a Bernal (2008, pàg. 41).

La decisió de transcriure o no es deixa a l'elecció del prospector.

Si s'ha optat per no transcriure les entrevistes, és important que els apunts es passin a net tan aviat com sigui possible, per no perdre informació que ha quedat a la memòria de l'entrevistador i per poder-hi relacionar les fotos i altre material obtingut.

Hi ha prospectors que passen els apunts a net en el mateix ordre en què han estat presos, encara que durant l'entrevista l'informador hagi saltat d'un tema a l'altre sense massa ordre.

Una altra manera de passar els apunts a net és fer servir les preguntes que es portaven de guió i ordenar els apunts segons aquesta estructura. Els temes tractats no previstos al guió es poden afegir al lloc on sembli més convenient. Es pot fer un signe de comprovació als fragments d'apunts que ja s'han passat a net, per tal de no descuidar-se cap tema. Per exemple, si el guió preveia parlar d'enciams i escaroles, però l'informador entremig ens ha volgut parlar de la manera com regaven les eres, en passar els apunts a net s'ordenen totes les referències a enciams i escaroles sota aquests titulars i s'afegeix un títol nou: reg de l'hort.

Si no es fa transcripció, cada prospector escollirà la manera de passar les entrevistes a net que li sigui més còmoda.

3.6. Introduir les noves varietats detectades al mòdul Varietats de la BDG

Si hem detectat varietats el nom de les quals encara no figura a BDG necessitem entrar-les per poder utilitzar-les a l'hora d'entrar les entrevistes o omplir les fitxes de varietats.

Per **Nom de varietat** s'entén el nom que l'informant assigna a la mateixa. Si no ens en dona cap, escriurem s/n (sense nom). Llavors, en el camp de **Nom varietat diferenciada** s'ha

d'introduir una proposta de nom per a la varietat que permeti diferenciar-la de manera fàcil de les altres. Si la varietat té nom, en el camp **Nom varietat diferenciada** hi escriurem un guió. Consultar el document *Sobre els noms de varietats* adjunt a aquests protocols. Hi trobareu indicacions de com han de ser aquests noms.

3.7. Completar l'apartat d'entrevistes del mòdul de Prospecció de la BDG

Convé buidar les entrevistes, perquè si no es fa hi ha el risc d'haver de llegir-les totes per buscar una informació que se sap que es va recollir. El que se sol fer és crear unes fitxes temàtiques on anotar la referència a les entrevistes en què s'ha parlat d'aquell tema. Per exemple, si l'entrevistador ha parlat de l'enciam vinagrer, a la fitxa ENCIAM s'apunta *enciam vinagrer* i el número d'entrevista on se'n parla.

Perdomo diu que ell té les fitxes en paper i que el buidat de les entrevistes el fa a mà (Jornada de prospecció a Can Poc Oli, 2010). Però les fitxes poden ser en suport informàtic. El procediment que recomanen Roigé i col·laboradors (1999) és que, un cop transcrita l'entrevista o passats els apunts a net, es vagin copiant els paràgrafs significatius, enganxant-los a les fitxes temàtiques corresponents, en suport informàtic.

Buidar les entrevistes vol temps. Si no es fa, cal confiar en la pròpia memòria. Es pot fer servir, com a molt, l'opció de cerca de paraules del processador de textos en l'arxiu d'entrevistes. Ara bé, aquest cercador ens troba paraules però no conceptes. És per trobar o tenir present conceptes que es creen les fitxes temàtiques.

Hi ha eines informàtiques que poden ajudar en la tasca de buidat. Aquests programes reben el nom genèric de programari CAQDAS (Computer Aided Qualitative Data Analysis Software) i n'hi de més o menys sofisticats. Els més coneguts estan pensats, sobretot, per fer recerca qualitativa en ciències socials. A Rodríguez i col·laboradors (1999) podeu trobar una introducció al tema.

Ja sabem que en prospecció no hi ha massa temps per dedicar al buidat d'entrevistes. És per això que la BDG porta incorporades algunes funcions per ajudar a extreure informació de les entrevistes i que, en certa manera, poden estalviar la feina de creació de fitxes de buidat. Aquestes funcions són:

- **Varietats que té i Varietats que recorda.** Permet associar a l'entrevista informació sobre les varietats que té i/o que recorda l'informant.

- **Tesaurus.** Un tesaurus és un conjunt de paraules, o termes, amb unes relacions (que poden ser jeràrquiques o no) que les uneixen. La funció tesaurus de Germen incorpora la possibilitat d'assignar codis categoritzats a l'entrevista. De sortida es compta amb un tesaurus elaborat que pot anar bé per tenir en compte els conceptes que solen sorgir durant una entrevista sobre cultius. El tesaurus és molt senzill i té només dos nivells de jerarquia (categories i codis). Per exemple, dins de la categoria *reg* es pot tenir els codis: *a manta*, *a galledes*, *secà* i *secada*. Cada prospector pot (ha de) modificar el Tesaurus per adaptar-lo a la seva manera de codificar. És més, s'aconsella d'anar-lo modificant a mesura que la prospecció va avançant. En l'apartat 4.1 s'aprofundeix en el tema de la codificació. Els codis han d'anar assignats a fragments

d'entrevista però, de moment, en aquesta versió de Germen, el màxim que podem fer és assignar-los globalment a una entrevista. Així sabem, per exemple, que si una entrevista té assignat el codi *secada* és perquè en algun fragment de la mateixa és tracta algun tema relacionat amb la *secada*. Si volem recuperar aquest fragment no ens tocarà cap més remei que llegir-nos l'entrevista.

A l'hora de completar les Fitxes de varietat o redactar la memòria, els informes generats a partir de les taules **Varietats que té**, **Varietats que recorda** i el llistat de codis definitius i entrevistes on surten ens poden ser de gran ajuda. La informació entrada en aquestes taules quedarà associada a la fitxa de l'informant de manera que, un cop acabada la prospecció, serà fàcil de fer-hi consultes.

4 Reflexió sobre la marxa de la prospecció

4.1. Codificar de les entrevistes

Un codi és una etiqueta breu que s'assigna a determinats fragments de text i s'utilitza per

designar temes o conceptes. Així, per exemple, en el següent fragment d'apunts d'entrevista s'han assignat uns codis. S'han subratllat, també, les varietats detectades:

Fragment codificat d'entrevista	
L'hort d'estiu estava a la rasa. A uns 20 minuts de la casa. Era l'únic lloc on es podia regar amb seguretat perquè hi ha una font i un viver. Es regava a reg. El que passa és que, com que està en un "fondo", et trobaves que aviat hi gelava. Podia ser que a finals de setembre ja perdessis la collita de tomàquets, per exemple.	hort d'estiu, a manta
Per això que a l'estiu miràvem de fer una miqueta d'hort prop de casa que regàvem com podíem. Hi havia anys que ja ni ho provàvem. [per la secada]	secada
L'hort d'hivern era sempre prop de casa i pràcticament no es regava. Hi fèiem <u>cols d'hivern</u> , espinacs, escaroles, faves, cebes i poca cosa més.	hort d'hivern
Per tal que les cols fossin resistents, allà al juny, quan entrecavàvem les patates sembràvem entremig llavor de <u>col [d'hivern]</u> . El que naixia és que era resistent. Per Sant Ramon ho trasplantàvem fent una rasa...	planter

Hi ha diferents mètodes de codificació de les entrevistes. En l'exemple se n'ha proposat un de ben senzill, però cada prospecció pot ser un món i cal buscar el mètode que més s'hi adapti. A Saldaña (2009) es pot trobar un bona introducció al tema.

Els codis no han de ser una cosa inamovible que s'assignen una vegada i ja està. Són més aviat una eina que ens ajuda, o ens força, a reflexionar sobre les dades obtingudes. Per això està bé de codificar de nou les entrevistes velles, un cop

tenim més clar quin caire està prenent la prospecció (Saldaña, 2009). Les decisions que es prenen a l'hora de codificar, els codis que s'escullen, influeixen de manera important en la planificació de les properes entrevistes o en la redacció de la memòria mateixa. Difícilment es preguntarà o s'escriurà sobre temes o conceptes dels quals no tenim cap codi (Rubion, 2005).

4.2. Prendre apunts analítics

A part dels apunts que prenem durant l'entrevista, és una bona idea mantenir un arxiu (o una llibreta) on anar apuntant totes les idees, dubtes, conclusions,... que van sorgint en el transcurs de la prospecció. Els apunts analítics venen a ser un lloc on reflexionar sobre la prospecció i les dades que aquesta està generant. És important que, quan sorgeix una idea sobre qualsevol de les dades o temes que es tenen entre mans, es pari el que s'està fent i s'escrigui aquesta idea en l'arxiu d'apunts analítics. Hi podem apuntar idees per al

futur, dubtes, respostes, frustracions, problemes, constatacions, reflexions sobre el procés de codificació... (Saldaña, 2009). En definitiva, totes aquelles idees que si no s'apunten és fàcil que s'oblidin.

Després, a l'hora de redactar la memòria, l'arxiu d'apunts ens pot ser molt útil per suggerir temes i, fins i tot ens pot donar fragments de text sencers a incorporar a la redacció final.

5 Fotografies

5.1. Les fotografies digitals han de tenir un format JPG i, com a mínim, una resolució de 300 ppp i una mida DIN A4

Sí tenim possibilitats d'emmagatzematge, utilitzarem la resolució màxima que ens doni la cambra que estem utilitzant. Si les nostres possibilitats són més reduïdes mirarem d'obtenir com a mínim unes imatges de mida DIN A4 i 300 ppp de resolució.

Si es decideix treballar amb arxius RAW s'ha de tenir en compte que, en acabar la prospecció, abans de lliurar aquesta arxiu a L'Era s'hauran d'haver passat a JPG. Per dues raons. Primer perquè les imatges RAW pesen massa i, segon, perquè encara que aquests formats vinguin a ser els equivalents als negatius d'abans, encara no està prou clar quin dels formats RAW que circulen acabarà sent l'estàndard. Podria ser que, passats uns anys, el nostre format quedés obsolet.

Si el material fotogràfic també s'ha de lliurar a l'entitat promotora de la prospecció, abans de començar la prospecció haurem de pactar en quin format el volen.

5.2. Retratar no tan sols el cultiu, sinó també horts, persones fent coses, eines, ... Pensar a fer alguna foto en vertical per si s'ha de fer alguna portada. Retratar l'entrevistat (demanant-li permís)

Es retraten varietats locals i també gent, horts, estris de l'hort, procediments (gent en acció). Pel que fa a les fotos de cultius, Marchenay (1986) recomana de fer, sempre que sigui possible, tres fotografies: vista general del cultiu, planta sencera i part consumida. Amb la facilitat que aporta la fotografia digital, es recomana fer més fotos. Però després s'ha de saber trobar el temps de

seleccionar-les i llençar les repetitives, mal enfocades, etc. A vegades convé guardar alguna foto "lletja" si aporta informació interessant.

Està bé de procurar retratar l'entrevistat, aquesta foto serà també un document etnogràfic que pot arribar a ser interessant. Sovint els agrada, sobretot si se'ls ha avisat de la visita i han tingut temps de "mudar-se".

5.3. Emmagatzemar totes les fotografies en la carpeta \Fotos de la carpeta de prospecció, sense canviar el nom que porten en sortir de la cambra

En el document *Gestió de fotografies*, adjunt a aquests protocols, es donen indicacions generals de com organitzar un arxiu fotogràfic. En general tenim tendència a canviar el nom de les fotos i/o a organitzar-les en carpetes per temes. Però aquest no és el procediment recomanat.

Es copiaran totes les fotos amb el nom que porten en sortir de la màquina, en la carpeta \Fotos. No cal patir per la manera de localitzar la foto que es busca, totes amb noms indesxifrables i en una mateixa carpeta. La base de dades pot fer funcions de catalogador i facilitar aquesta tasca.

5.4. Reduir les fotos per tal que es puguin veure de manera àgil des de la base de dades. Les fotos reduïdes han de quedar a la carpeta \FotosR

Per poder visualitzar les fotos des de dins de la base de dades (i també per adjuntar-les a la memòria) cal reduir-ne la mida. Es pot fer utilitzant el programa d'accés lliure IrfanView. Consultar el document *Com reduir la mida d'un conjunt d'imatges amb IrfanView* com adjunt a aquests protocols.

En el moment de buidar la informació de les entrevistes realitzades, el procediment a seguir per saber quines fotos ja han estat reduïdes i catalogades és el següent:

- Descarregar les noves fotos a la carpeta \Fotos.
- Amb IrfanView reduir les fotos de la carpeta \Fotos emmagatzemant-les a \FotosR. Escollir una mida de 300 píxels pel costat més gros de la imatge i una resolució de 72 ppp. El nom de les fotos reduïdes ha de portar R_ al davant.

5.5. Documentar les fotos fent servir la BDG

De la mateixa manera que és important de passar les entrevistes a net tan aviat com sigui possible, també ho és de gestionar tot el material fotogràfic abans que no se'ns esborri de la memòria de què anaven aquelles fotos. Ens ajudarà el fet d'apuntar, durant la visita o poc després, les últimes xifres de la foto que acabem de tirar i una petita explicació.

Documentar la foto vol dir associar-hi tot un seguit d'informació que ens permetrà saber més endavant de què tracta. Els arxius d'imatges tenen un espai reservat anomenat espai per a metadades, on es pot gravar informació que quedarà "enganxada" a la foto mateixa. Entre aquestes metadades hi ha les IPTC (International Press Telecommunication Council) que permeten "apuntar" a la imatge qui ha fet la foto, on, quan, de què tracta,... Un cop els camps d'IPTC omplerts, la informació que contenen es podrà recuperar des de la majoria de programes de gestió d'imatges. Consultar el document *Gestió de fotografies*, adjunt a aquests protocols, per obtenir més informació sobre les metadades IPTC.

A la pantalla per documentar fotos s'hi accedeix des de la pantalla **Fotografies** del mòdul de **Prospecció**. Cada grup de fotos va associat a una entrevista, algunes dades de la qual (data i lloc) seran utilitzades per documentar la foto.

Un cop a la pantalla **Documentar foto**, omplir els diferents camps seguint les indicacions del document *Catalogació de fotografies de L'Era*, adjunt a aquests protocols.

6 Recollida de mostres

6.1. Recol·lectar llavors de varietats que interessa mantenir, procurant seguir uns criteris de selecció

Primer s'han d'aplicar els criteris fixats als objectius a l'hora de decidir de quines varietats interessa recollir mostra. Se n'ha parlat en el punt 2.2.d

En hortícoles no és fàcil que puguem triar la llavor que ens volem endur. El normal serà recollir la mostra que el pagès ens ofereixi, de manera que s'haurà de confiar en els seus criteris.

En general, per a cada varietat es recullen mostres d'un sol agricultor. Però, en el cas de varietats àmpliament cultivades en una zona i que els veïns s'intercanvien sovint en forma de llavor o de planter, recollirem mostres de procedències diferents.

Si la varietat està distribuïda per la zona i són molts els informants que la cultiven, els criteris que aplicarem difereixen segons el tipus de pol·linització del cultiu. En les plantes autògames, per tal de garantir l'heterogeneïtat de la varietat convé recollir mostres de nombrosos llocs. "Les varietats locals de plantes autògames sovint estan compostades no tan sols d'una línia pura, com és el cas de les varietats comercials, sinó d'un

conjunt de línies. En conseqüència, l'heterogeneïtat aparent de la mostra està, en principi, lligada a la seva diversitat genètica. Si es practica una recollida de mostres en més llocs es tenen més possibilitats d'obtenir una major variabilitat" (Marchenay, 1986).

Pel que fa a les plantes al·lògames, no es pot jutjar la variabilitat d'una població només per observació. Pot ser que no hi hagi variabilitat aparent, però que la fecundació creuada hagi fet fluir els gens i la varietat genètica hi sigui present. En les plantes al·lògames no cal recollir tantes mostres per assegurar variabilitat.

Les mostres procedents de diferents agricultors es barrejaran.

6.2. Recol·lectar quantitats suficients de llavor

Òbviament, tampoc no és fàcil de poder triar la quantitat de llavor a recollir. Marchenay (1986) dona uns criteris – 2500 llavors per a varietats molt homogènies, 5000 llavors per a varietats molt variables – i reconeix la dificultat d'aplicar-los a hortícoles. En la taula següent es resumeixen les xifres mínimes que suggereix per a aquest tipus de cultius.

Quantitat de llavor a recol·lectar	
Lleguminoses i plantes de tavella, llevat de les que tenen llavors molt petites	Mínim 100 llavors, òptim 500.
Plantes de llavors petites: ceba, porro, rave, pastanaga,... i la majoria de farratgeres	200 a 300 llavors. A causa de la mida de les llavors, s'aconsella de prendre més llavor de la necessària per facilitar-ne la manipulació. Com a regla general, la llavor que cap al palmell de la mà (plana) sol ser suficient.
Plantes amb la llavor inclosa dins la polpa: tomàquet, albergínia, pebrot, meló, carbassa...	100 a 200 llavors. El problema no és tant d'obtenir aquesta quantitat sinó d'assegurar que es manté la variabilitat. Convé extreure llavor com a mínim d'un fruit per tipus morfològic present a la varietat.
(Marchenay, 1986)	

Com que és poc probable de poder comptar les llavors, o de dur una balança per fer el càlcul sabent el pes de la mostra, es proposa la següent regla estimativa:

Quantitat de llavor a recol·lectar: mesures pràctiques	
Lleguminoses i plantes de tavella, llevat de les que tenen llavors molt petites. Plantes amb llavor molt grossa: algunes carbasses	Tres o quatre vegades la llavor que cap al palmell de la mà, depenent de la mida de la llavor.
Plantes de llavors petites: ceba, porro, rave, pastanaga,... i la majoria de farratgeres	La llavor que cap al palmell de la mà
Plantes amb la llavor inclosa dins la polpa i llavor no molt grossa: tomàquet, albergínia, pebrot, meló,...	Dues vegades la llavor que cap al palmell de la mà

Potser aquestes quantitats són un pèl exagerades. Sovint no pots triar i no te'n donen tanta. Ens prendrem les dades de la taula com a una recomanació per al cas que podem escollir. No cal dir que no passa res si depassem aquestes quantitats.

6.3. Emmagatzemar i etiquetar correctament les mostres recol·lectades

El més probable és que la llavor rebuda estigui seca. Per recollir-la es poden portar unes bosses

de plàstic. Si se sospita que queda humitat s'ha de tenir la precaució d'estendre les llavors tan aviat com sigui possible. Es poden posar dins d'un plat prop d'una font de calor. S'ha de vigilar que la temperatura es mantingui per sota dels 35 °C. També s'ha de vigilar de no deixar les llavors dins d'un cotxe tancat on és possible que toqui el sol: la temperatura hi depassarà fàcilment els 40 °C. Un cop a casa, millor si es traslladen les llavors a un pot de vidre o a una bossa de paper o de roba. S'han de portar unes etiquetes a punt d'omplir que ens ajudaran a no oblidar cap dada. Al final

d'aquests protocols hi ha una pàgina d'etiquetes de mostra que podeu fotocopiar.

Etiqueta per a la recollida de mostres
<ul style="list-style-type: none">
• Codi prospecció
• Nom del cultiu
• Nom de la varietat
• Nom varietat diferenciada
• Codi varietat diferenciada
• Lloc de procedència de la mostra
• Informant

Un cop entrada la nova varietat a la BDG, des del mòdul Varietats, afegirem a l'etiqueta el codi de varietat diferenciada assignat.

7 Fitxes de varietat

7.1. Omplir el formulari de Fitxa de Varietat de la BDG per a cada varietat de la qual s'hagin recollit mostres o informació

A l'annex 4 podreu trobar diferents fitxes de recollida d'informació sobre varietats locals. La primera és la fitxa estàndard d'Esporus, que figura a la BDG. També recollim les fitxes àmpliament utilitzades en prospecció, adaptades pel Guillem Arribas a partir de Marchenay (1986). A *Biodiversity* (2009) podeu trobar una llista de descriptors per prospecció molt completa, que us pot suggerir preguntes interessants a formular als informadors.

A Esporus hem optat per un formulari més simplificat. Dissenyar una fitxa útil per a totes les plantes hortícoles no és fàcil. Tampoc es pot demanar al prospector que conegui a fons tots els cultius que està prospectant. És en temps de caracterització que aprofundirem en la descripció de la varietat. Si hi ha prou informació sobre una varietat, o si es disposa de prou temps per fer una caracterització més acurada, es poden fer servir les fitxes de caracterització d'Esporus, que es troben a la BDG.

Es demana que el prospector ompli les fitxes no tan sols de les varietats més característiques, o de les de què ha aconseguit llavor. Interessa també

tenir informació de les desaparegudes o les esmentades. És interessant consultar la BDG per familiaritzar-se amb les varietats ja presents a Esporus. Això permetrà d'estar atents a la informació que en pugui sorgir.

Si entre els objectius de la prospecció figura la recollida de llavors, convé ser curosos a l'hora de completar les dades agronòmiques de la mostra. Si cal es faran noves visites i/o trucades als informants per buscar la informació que manca. Les llavors recol·lectades s'incorporaran a Esporus (o algun altre banc) i s'ha de recordar que tant important com les llavors mateixes és la informació que porten associada. Hi ha dades (com les dates de sembra o els criteris de selecció de llavor que el pagès ha estat aplicant) que seran molt necessàries a l'hora de multiplicar aquesta llavor.

En els camps **Codi de foto** s'escriu el codi de les fotos que s'han escollit per figurar a la fitxa. Per seleccionar aquestes fotos, es pot consultar la pantalla **Fotos** que dona un llistat de les fotos catalogades ordenades per cultiu i varietat. Entrant els codis de les fotos de la varietat a la BDG es poden visualitzar les fotos disponibles de la varietat i fer-ne una selecció.

8 Memòria

8.1. Redactar una memòria amb els següents apartats:

1. Taula de contingut
2. Breu resum de la memòria (màxim 200 paraules)
3. Objectius de la prospecció
4. Breu descripció de la zona prospectada
5. Fonts documentals consultades i resultats de la consulta
6. Metodologia emprada
7. Resultats de la prospecció
8. Conclusions
9. Annexos que inclouran les fitxes de varietats més significatives i els informes que generi la BDG

A l'hora de redactar la memòria està bé de tenir en compte els consells recollits al document *Consells de redacció* adjunt a aquests protocols.

8.2. Incloure algunes fotos il·lustratives. Fer servir les fotos en miniatura de la carpeta \FotosR

Les fotos que s'incorporen a la memòria han de ser de mida reduïda per tal que el document no pesi tant. Són suficients les fotos que s'han reduït (vegeu punt 4.4) i que es troben a la carpeta \FotosR.

En el punt 7.1 d'aquest protocol s'ha explicat com seleccionar imatges utilitzant l'informe **Fotos** que genera la BDG.

9 Material lliurat en acabar

9.1. Lliurar a L'Era el material generat durant la prospecció

Un cop acabada la feina es lliuraran a L'Era:

1. La memòria impresa i en format digital. Nom de l'arxiu: CODI_memòria
2. L'arxiu amb la transcripció de les entrevistes. Nom de l'arxiu: CODI_entrevistes

3. Les fotografies preses durant la prospecció i les seves reduccions. Nom de les fotos CODI_xxxxx i CODI_R_xxxxx, on xxxx és el nom de sortida de cambra.

4. Si s'escau, el material vegetal recollit durant la prospecció, ben etiquetat.

El material digital es lliurarà en una sola carpeta, amb dues subcarpetes, \Fotos i \FotosR.

10 Incorporació de les mostres al banc

10.1. Decidir quines mostres s'incorporen al banc

Un cop acabada la prospecció el responsable del banc decidirà quines de les mostres aportades per la prospecció s'hi incorporen.

10.2. Comprovar que estan convenientment etiquetades i guardar-les a la caixa NOVES VARIETATS

Si l'etiqueta del pot que conté la mostra no és prou clara, imprimir-ne una de provisional des del mòdul **Varietats** de la BDG.

La caixa NOVES VARIETATS

- Es troba fora de la cambra frigorífica.
- Emmagatzema pots de llavors de varietats noves que encara no han estat introduïdes al mòdul **Inventari** de la BDG.
- Aquests pots porten una etiqueta provisional. Vegeu punts 6.3 i 11.6 d'aquest protocol.
- Les mostres dipositades en aquesta caixa seran gestionades d'acord amb el que estipula el protocol de conservació.

11 Prospeccions d'espontanis

Hi ha persones que s'acosten a Esporus pel motiu que sigui i que de passada comenten que coneixen algú que cultiva alguna varietat des de fa molt temps o, directament, porten un pot amb llavor d'algú que cultiva una varietat... La col·laboració espontània sol suposar l'adquisició d'un pot de llavors amb un munt d'interrogants associats. Moltes vegades es desconeixen dades bàsiques com podrien ser: el nom del donant de la mostra, de quin lloc prové o característiques bàsiques de la varietat: per exemple, és una mongeta de mata baixa o de mata alta?

A vegades aquestes dades són desconegudes pel "propector" espontani, però les pot esbrinar gustós si li ho demanes. Altres vegades el propector les sap, o les podria saber, però algú les hi hauria de preguntar abans d'acceptar el pot. És per això que seria molt útil que les persones que treballen més sovint a Can Poc Oli i a les oficines de L'Era coneguessin aquest apartat dels protocols i els llocs on es guarden els elements necessaris.

La BDG té una prospecció entrada amb el títol **Espontanis**. Tota la informació o les mostres que vinguin d'espontanis es vincularan a aquesta prospecció.

A. Arribada de llavors d'espontanis

Quan algun espontani fa arribar a Esporus llavors de varietats noves o una nova mostra d'una varietat ja existent, els passos a seguir són els següents:

11.1. Recollir la mostra i etiquetar-la convenientment

Al final dels protocols hi ha una pàgina d'etiquetes preparada per ser impresa. Hi figuren aquests camps:

Etiqueta mostres / informació d'espontanis

- Nom del cultiu
- Nom de la varietat
- Lloc de procedència de la mostra o informació
- Nom, telèfon i e-mail del propector espontani
- Observacions
- El nom de la persona de Can Poc Oli que recull la mostra i omple l'etiqueta

11.2. Dipositar la mostra convenientment etiquetada al prestatge d'Esporus de l'oficina de Can Poc Oli

En espera que el responsable del banc decideixi si és interessant d'introduir la varietat.

Si aquest ho considera oportú, es continua amb els passos següents.

11.3. Introduir les dades de l'espontani a l'apartat d'informants de la base de dades

Si encara no hi figura.

11.4. Donar d'alta la varietat

Si la varietat encara no està registrada a Esporus donar-li entrada, omplint la pantalla **Varietats** del mòdul **Varietats** de la BDG.

11.5. Omplir, amb l'ajuda del propector espontani, una nova Fitxa d'hortícoles a la BDG, dins del projecte Espontanis

Vegeu el punt 7 d'aquest protocol.

11.6. Emmagatzemar la mostra en un pot de vidre i etiquetar-lo provisionalment

Podem generar una etiqueta provisional des del mòdul **Varietats** de la BDG.

11.7. Guardar la mostra etiquetada dins la caixa NOVES VARIETATS que es troba fora de la nevera

Vegeu el punt 10.2 d'aquest protocol.

B. Arribada d'informació

A vegades passen per Esporus gent que tenen informació sobre varietats presents al banc o sobre varietats que potser estaria bé de tenir. El fet de disposar d'un formulari adient pot ajudar a centrar la conversa amb aquestes persones per tal d'aprofitar tota la informació que puguin aportar. Aquest formulari no és res més que la **Fitxa d'hortícoles** de BDG.

11.8. Si el responsable del banc no hi és, omplir una etiqueta de mostres d'Espontanis i dipositar-la a la caixa NOVA INFORMACIÓ

S'omple una etiqueta d'Espontani (vegeu el punt 11.1) i es deixa dins de la caixa NOVA INFORMACIÓ que hi ha al prestatge d'Esporus de l'Oficina de Can Poc Oli.

La caixa NOVA INFORMACIÓ

- Es troba al prestatge d'Esporus de l'Oficina de Can Poc Oli.

- Emmagatzema etiquetes amb les dades de contacte dels informants espontanis que han passat mentre el responsable del banc no era a Can Poc Oli.

11.9. Omplir una nova fitxa d'hortícoles del mòdul de Prospecció de la BDG amb la informació recollida

El responsable del banc es posarà en contacte amb l'informant espontani per mirar de completar la fitxa.

Potser caldrà, prèviament, donar d'alta l'informant i la varietat diferenciada de la qual s'obté informació.

12 Bibliografia

Arribas, G. 1995. *Varietats velles de plantes hortícoles a la Garrotxa*.

Bernal, M.D. i Corbalán J. 2008. *Eines per a treballs de memòria oral*. Generalitat de Catalunya. Barcelona

Bioversity i The Christensen Fund. 2009. *Descriptors for farmers' knowledge of plants*. Bioversity International, Roma i The Christensen Fund, Palo Alto, Califòrnia.

En format PDF a:

http://www.bioversityinternational.org/nc/publications/publication/issue/descriptors_for_farmers_knowledge_of_plants.html

Brustenga, J.(coord.) 2002. *Recerca i conservació de recursos genètics locals*. L'Era. Manresa.

Calvet, L.; Calvet, M.; Corbacho, D. i Reyes, V. 2009. *Les varietats hortícoles locals de la Vall Fosca*. Laboratori d' Etnoecologia. Institut de Ciència i Tecnologia Ambiental. Universitat Autònoma de Barcelona.

En format PDF a:

http://ddd.uab.cat/pub/trerecpro/2010/hdl_2072_95360/PFC_MariaCalvetMir_Varietats_HorticolesVallFosca.pdf

Guarino, L., N. Maxted, E.A. Chiwona. *Ecogeography of Crops*. IPGRI Technical Bulletin No. 9. International Plant Genetic Resources Institute, Roma.

Hammersley, M. i Aatkinson, P. 2008. *Ethnography. Principles in practice*. Routledge. London.

King, A. 2000. *A Brief review of participatory tools and techniques for the conservation and use of plant genetic resources*. Dins de Friis-Hansen, E.; Sthapit, B.; (eds.) *Participatory approaches to the conservation and use of plant genetic resources*. IPGRI. Roma.

En format PDF a:

http://www.bioversityinternational.org/nc/publications/publication/issue/participatory_approaches_to_the_conservation_and_use_of_plant_genetic_resources.html

Marchenay, P. 1986. *A la recherche des variétés locales de plantes cultivées. Guide méthodologique*. PAGE-PACA. Porquerolles.

Es pot consultar a la biblioteca del Réseau de Semences Paysannes:

<http://biblio.rsp.free.fr/Pdf/RVlpc1.si.pdf>
<http://biblio.rsp.free.fr/Pdf/RVlpc2.si.pdf>

Martin, G. 1996. *Ethnobotany. A methods manual*. Chapman & Hall. London.

Nazarea, V. 1998. *Cultural Memory and Biodiversity*. The University of Arizona Press. Tucson, EUA.

Red Andaluza de Semillas 2008 a. *Manual para la utilización y conservación de variedades locales de cultivo*. Red Andaluza de Semillas. Sevilla.

Red Andaluza de Semillas 2008 b. *Manual para la utilización y conservación de variedades locales de cultivo, frutales y leñosas*. Red Andaluza de Semillas. Sevilla.

Rodríguez G., Gil J., García E. 1999. *Metodología de la investigación cualitativa*. Ed. Aljibe. Málaga.

Roigé X., Estrada F., Bertrán O. 1999. *Tècniques d'investigació en antropologia social*. Publicacions de la Universitat de Barcelona, col. Textos docents 153. Barcelona.

Existeix un tutorial on-line basat en aquest llibre a l'adreça:

<http://www.ub.es/antropo/tutorial/tecnicas/tecnicas.html>

Roselló, J. i Soriano, J.J. 2010. *Com i per què obtindre les teues pròpies llavors*. Edicamp. València

Rubin, H.J.; Rubin I.S. 2005. *Qualitative Interviewing. The art of Hearing Data*. Sage Publications. Thousand Oaks, California, EUA.

Sabaté, F.; Perdomo, A.; Alonso V. 2008. *Las fuentes orales en los estudios de agroecología. El caso del agrosistema de Ycode (Tenerife)*. Centro de Conservación de la Biodiversidad Agrícola de Tenerife. Tenerife.

Es pot consultar a:

http://www.agrocabildo.com/publica/Publicaciones/patr_220_L_parte_1.pdf

Seidman, I. 2006. *Interviewing as Qualitative Research. A Guide for Researchers in Education and the Social Sciences*. New York. Teachers College Press

Silverman, D. 2005. *Doing qualitative research*. Sage Publications. London.

Vallès, J. 2007. *La recerca en etnobotànica a Catalunya: objectius, mètodes, zones estudiades i alguns resultats i comentaris generals*. Recerca i Difusió de L'Etnologia Catalana:

<http://cultura.gencat.net/cpcptc/ridec/docs/etnobotanica.pdf>

Vallribera, P. 2000. *Les topografies mèdiques de la reial acadèmia de medicina de Catalunya*. PPU. Barcelona

Annex 1. Alguns consells per millorar les entrevistes

1. Decàleg de l'entrevistador (Sabaté i Perdomo, 2008)

Los diez mandamientos del entrevistador

- 1 Nunca realizarás una entrevista sin haber buscado toda la información que haya sobre el tema.
- 2 Te ganarás en primer lugar la confianza del informante.
- 3 No buscarás fechas exactas sino el aproximarte a ellas.
- 4 Buscarás al informante-clave como pieza fundamental de tu investigación, pero sin obsesiones.
- 5 No preguntarás el por qué de las cosas.
- 6 No te quedarás sólo con las palabras sino que buscarás los actos. Más vale ver las cosas que describirlas.
- 7 Grabarás fielmente la palabra.
- 8 Transcribirás literalmente lo grabado con el sudor de tu frente.
- 9 Realizarás una segunda visita en busca de una segunda oportunidad.
- 10 Deberás organizarte para extraer la información de manera práctica.

2. Seidman (2006)

A l'entrevista:

- Aprofundeix en el que l'entrevistat diu
- Pregunta quan no entenguis
- Pregunta per saber més sobre un tema

- Escolta més, parla menys i formula preguntes reals
- Evita preguntes dirigides
- Fes preguntes de final obert
- Manté l'entrevistat centrat en el tema
- Limita la teva pròpia participació
- Exposar la teva experiència només ocasionalment
- No reforcis les respostes, ni negativament ni positivament
- Utilitza el guió de l'entrevista amb precaució
- Tolera el silenci

3. Bernal (2008)

Les preguntes:

- Fer preguntes simples
- Fer preguntes precises
- Fer primer preguntes generals i després les concretes
- No fer preguntes que portin implícita la resposta
- Fer ús del llenguatge corporal
- Utilitzar un llenguatge adaptat a l'informant
- Adaptar-se al ritme de l'informant
- Deixar un espai de temps prudencial entre cada pregunta
- No donar res per suposat o per sabut
- No donar la nostra opinió personal

L'actitud davant de l'informant:

- Mostrar interès i respecte per a l'informant
- Plantejar la conversa de forma flexible
- Empatitzar amb l'informant
- Evitar les opinions personals i els judicis
- Deixar parlar a l'informant sense interrompre'l
- Mantenir l'atenció
- Ser agraït

Annex 2. Models de fitxes de recollida d'informació

1. Fitxa d'Esporus (BDG)

Fitxa de prospecció d'hortícoles			
Prospecció	Data	Prospecció	
	Prospector		
Informant	Nom		Telèfon
	Domicili		Població
	CP	Comarca	
Mostra	Cultiu		Varietat
	Var. Diferenciada		Any collita
Informació agronòmica	Característiques agronòmiques		
	Època sembra		Època recol·lecció
	Criteris de selecció		
	Plagues i malalties		
Informació cultural	Informació etnobotànica (usos, gastronomia, tradicions, dites)		
	Anys que es cultiva		Origen primera llavor
	Es cultivava molt?		Es cultiva actualment?
	Destinació del producte		
Valoració	Característiques que el pagès valora de la varietat		
	El prospector creu que és interessant conservar aquesta varietat perquè...		
Altres	Observacions		

2. Fitxes Guillem Arribas

Fitxes de recollida d'informació en prospecció elaborades pel Guillem Arribas a partir de Marchenay (1986).

A. IDENTIFICACIÓ DE LA MOSTRA		
Número mostra:		
Nom planta conreada: Varietat:		
Nom prospector:		
Identificació de l'informador		
Nom:	Tel:	Edat:
Adreça completa:		
Data de recollida:		
Lloc de recollida:		
Paratge/partida terme: Altitud:		
Localitat: Comarca:		
Font: Hort, mercat, camp, graner o celler, col·lecció privada, altres.		
Forma: Tubercle, arrel, llavor, fruit, planta sencera, empelt, esqueix, altres		

B. INFORMACIONS ETNOBOTÀNIQUES
Utilització de la planta: Alimentària (consum fresc, conservació (receptes, mètode)), farratgera, tèxtil, ornamental, medicinal, altres.
Qualitats: Gustatives (sabor, textura o altres qualitats de l'aliment cru o cuit abans o després de la transformació)
Es coneix la seva procedència geogràfica?
Quan temps fa que es conrea a l'indret? Es conrea molt a la zona? Si/No superfície
Per què la planta encara es conrea? O perquè no? Quan es va abandonar el seu conreu? I per quina altra varietat o espècie?
Origen de les llavors, plantes, empelts, etc. Amics, veïns, parents, compra, intercanvi, fira, mercat, casa de llavor, cooperativa agrícola, viverista, etc.
Destinació del producte després de la collita: (consum familiar, mercat local, exportació, indústria,...) canal comercialització? (directa, intermediari, cooperativa)
La planta és objecte de creences o usos de caràcter simbòlic: màgic, cerimonial, religiós? Existeixen adagis, proverbis, dites, cançons, sants protectors, festes locals?

B.10. Altres informacions

C. DADES AGRONÒMIQUES

(Model plantes hortícoles)

C.1. Aspecte general de la planta en vegetació

Característiques de la part consumida

Part que es consumeix:

Forma: (dibuix o foto)

Color de la flor: de l'epidermis: de la polpa: del fruit:
de la grana (precisar repartició):

Dimensions mitjanes. (Altura, amplada, diàmetre i pes)

Rendiment mitjà (kg/ha)

C.2. Característiques agronòmiques i fisiològiques

Annual, bianual o vivaç

Labors prèvies a la sembra:

Data de sembra al llavorer: Data de trasplantament: Mètode trasplantament:

Mètode sembra directa Data sembra directa: Marc de plantació:

Necessitats hídriques després de la sembra:

Necessitats d'adob abans sembra:

Època de floració i d'espigat o pujada de la grana:

Època de recol·lecció per al consum (preciseu si es pot consumir en diversos estadis):

Època de recol·lecció per a la multiplicació:

Objectius de la selecció

Criteris

Assecat, triatge i emmagatzematge

Labors que es realitzen durant el cultiu (moments i mitjans per cadascuna)

Necessitats importants d'aigua (moments i fases del cultiu)

Característiques destacables de l'aigua de reg (per salinitat o procedència)

Sistema de reg: Necessitats d'adob durant el cultiu: Tipus d'adob:
Dificultats tècniques particulars del cultiu
C.3. Adaptació a les condicions del medi: reacció al fred, a la sequera, als sòls humits, calcaris... (preciseu la naturalesa del sòl del lloc de recol·lecció)
C.4. Reacció als paràsits i a les malures. Sensibilitat o resistència. Preciseu, si és possible, el nom i els símptomes que presenten. Indiqueu el tractament que convé donar i els mètodes locals practicats
INSECTES Tractaments o labors preventives: Tractaments o labors de lluita:
MALALTIES CRIPTOGRÀMIQUES Tractaments o labors preventives: Tractaments o labors de lluita:
VIRUS Tractaments o labors preventius: Tractaments o labors de lluita:
Ha estat causa de l'abandó o degeneració de la varietat?

Etiquetes per recollida de mostres en prospecció

<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Codi prospecció: Cultiu: Varietat: Varietat diferenciada: Codi var. dif.: Informant: Lloc recollida: Any collita:</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Codi prospecció: Cultiu: Varietat: Varietat diferenciada: Codi var. dif.: Informant: Lloc recollida: Any collita:</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Codi prospecció: Cultiu: Varietat: Varietat diferenciada: Codi var. dif.: Informant: Lloc recollida: Any collita:</p>
<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Codi prospecció: Cultiu: Varietat: Varietat diferenciada: Codi var. dif.: Informant: Lloc recollida: Any collita:</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Codi prospecció: Cultiu: Varietat: Varietat diferenciada: Codi var. dif.: Informant: Lloc recollida: Any collita:</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Codi prospecció: Cultiu: Varietat: Varietat diferenciada: Codi var. dif.: Informant: Lloc recollida: Any collita:</p>
<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Codi prospecció: Cultiu: Varietat: Varietat diferenciada: Codi var. dif.: Informant: Lloc recollida: Any collita:</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Codi prospecció: Cultiu: Varietat: Varietat diferenciada: Codi var. dif.: Informant: Lloc recollida: Any collita:</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Codi prospecció: Cultiu: Varietat: Varietat diferenciada: Codi var. dif.: Informant: Lloc recollida: Any collita:</p>

Etiquetes per recollida de mostres o informació d'Espontanis

<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Cultiu: Varietat: Nom Informant: Telèfon: e-mail: Localitat: Nom persona que omple l'etiqueta:</p> <p>Si cal, afegir observacions darrera.</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Cultiu: Varietat: Nom Informant: Telèfon: e-mail: Localitat: Nom persona que omple l'etiqueta:</p> <p>Si cal, afegir observacions darrera.</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Cultiu: Varietat: Nom Informant: Telèfon: e-mail: Localitat: Nom persona que omple l'etiqueta:</p> <p>Si cal, afegir observacions darrera.</p>
<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Cultiu: Varietat: Nom Informant: Telèfon: e-mail: Localitat: Nom persona que omple l'etiqueta:</p> <p>Si cal, afegir observacions darrera.</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Cultiu: Varietat: Nom Informant: Telèfon: e-mail: Localitat: Nom persona que omple l'etiqueta:</p> <p>Si cal, afegir observacions darrera.</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Cultiu: Varietat: Nom Informant: Telèfon: e-mail: Localitat: Nom persona que omple l'etiqueta:</p> <p>Si cal, afegir observacions darrera.</p>
<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Cultiu: Varietat: Nom Informant: Telèfon: e-mail: Localitat: Nom persona que omple l'etiqueta:</p> <p>Si cal, afegir observacions darrera.</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Cultiu: Varietat: Nom Informant: Telèfon: e-mail: Localitat: Nom persona que omple l'etiqueta:</p> <p>Si cal, afegir observacions darrera.</p>	<p>esporus centre de conservació de la biodiversitat cultivada </p> <p>Cultiu: Varietat: Nom Informant: Telèfon: e-mail: Localitat: Nom persona que omple l'etiqueta:</p> <p>Si cal, afegir observacions darrera.</p>

Resum del protocol de prospecció de varietats locals

1 Tasques generals

- 1.1 Mantenir informat al coordinador de l'Era dels canvis que puguin sorgir durant el desenvolupament de la prospecció en els objectius i el calendari
- 1.2 Mantenir actualitzades les còpies de seguretat dels arxius generats durant la prospecció

2 Tasques prèvies

- 2.1 Assignar un CODI i un títol a la prospecció. Introduir-los a la BDG
- 2.2 Copiar a l'ordinador la carpeta que L'Era ens lliurarà i que conté els documents necessaris per començar la prospecció
- 2.3 Fixar els objectius de la prospecció i consensuar-los amb el promotor
- 2.4 Familiaritzar-se amb la zona
- 2.5 Temporalitzar el projecte
- 2.6 Descriure la zona a prospectar
- 2.7 Cercar documentació escrita

3 Entrevistes

- 3.1 Fixar un criteri per a la selecció dels informants
- 3.2 Numerar les entrevistes
- 3.3 Preparar prèviament com s'introduirà el tema i quines preguntes es faran
- 3.4 Gravar l'entrevista i prendre apunts
- 3.5 Transcriure l'entrevista gravada o passar els apunts a net tan aviat com sigui possible. Les entrevistes es transcriuran una darrera l'altra en un mateix arxiu amb el nom CODI_entrevistes
- 3.6 Introduir les noves varietats detectades al mòdul **Varietats** de la BDG
- 3.7 Completar l'apartat d'entrevistes del mòdul **Prospecció** de la BDG

4 Reflexió sobre la marxa de la prospecció

- 4.1 Codificar de les entrevistes
- 4.2 Prendre apunts analítics

5 Fotografies

- 5.1 Les fotografies digitals han de tenir un format JPG i, com a mínim, una resolució de 300 ppp i una mida DIN A4
- 5.2 Retratar no tan sols el cultiu, sinó també horts, persones fent coses, eines,... Pensar a fer alguna foto en vertical per si s'ha de fer alguna portada. Retratar l'entrevistat (demanant-li permís)
- 5.3 Emmagatzemar totes les fotografies en la carpeta \Fotos de la carpeta de prospecció, sense canviar el nom que porten en sortir de la cambra
- 5.4 Reduir les fotos per tal que es puguin veure de manera àgil des de la base de dades. Les fotos reduïdes han de quedar a la carpeta \FotosR
- 5.5 Documentar les fotos fent servir la BDG

6 Recollida de mostres

- 6.1 Recol·lectar llavors de varietats que interessa mantenir procurant seguir uns criteris de selecció
- 6.2 Recol·lectar quantitats suficients de llavor
- 6.3 Emmagatzemar i etiquetar correctament les mostres recol·lectades

7 Fitxes de varietat

- 7.1 Omplir el formulari de la fitxa de varietat de la BDG per cada varietat de la qual s'ha recollit mostres o informació.

8 Memòria

- 8.1 Redactar una memòria amb els següents apartats:
- Taula de contingut
  - Breu resum de la memòria (màxim 200 paraules)
  - Objectius de la prospecció
  - Breu descripció de la zona prospectada
  - Fons documentals consultades i resultats de la consulta
  - Metodologia emprada
  - Resultats de la prospecció
  - Conclusions
  - Annexos que inclouran les fitxes de varietats més significatives i els informes que generi la BDG.
- 8.2 Incloure algunes fotos il·lustratives. Fer servir les fotos en miniatura de la carpeta \FotosR.

9 Material lliurat en acabar

- 9.1 Lliurar a L'Era el material generat durant la prospecció.
- La memòria impresa i en format digital. Nom de l'arxiu: CODI_memòria.
  - L'arxiu amb la transcripció de les entrevistes. Nom de l'arxiu: CODI_entrevistes.
  - Les fotografies preses durant la prospecció i les seves reduccions. Nom de les fotos CODI_XXXX i CODI_R_XXXX, on XXXX és el nom de sortida de cambra.
  - Si s'escau, el material vegetal recollit durant la prospecció, ben etiquetat.

10 Incorporació de les mostres al banc

- 10.1 Decidir quines mostres s'incorporen al banc.
- 10.2 Comprovar que estan convenientment etiquetades i guardar-les a la caixa NOVES VARIETATS.

11 Prospeccions d'espontanis

A. Arribada de llavors d'espontanis

- 11.1 Recollir la mostra i etiquetar-la convenientment.
- 11.2 Dipositar la mostra etiquetada convenientment al prestatge d'Esporus de l'oficina de Can Poc Oli.
- 11.3 Introduir les dades de l'espontani a l'apartat d'informants de la base de dades.
- 11.4 Donar d'alta la varietat.
- 11.5 Omplir, amb l'ajuda del prospector 'espontani', una nova Fitxa d'hortícoles a la BDG, dins del projecte Espontanis.
- 11.6 Emmagatzemar la mostra en un pot de vidre i etiquetar-lo provisionalment.
- 11.7 Guardar la mostra etiquetada dins la caixa NOVES VARIETATS que es troba fora de la nevera.

B. Arribada d'informació

11.8 Si el responsable del banc no hi és, omplir una etiqueta de mostres d'Espontanis i dipositar-la a la caixa NOVA INFORMACIÓ

11.9 Omplir una nova Fitxa d'hortícoles del mòdul de Prospecció de la BDG amb la informació recollida